

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ДЕПАРТАМЕНТ "ИЗЯЩНИ ИЗКУСТВА"

Докторска програма „Визуално-пластични изкуства“

РЕЦЕНЗИЯ

от

Доц. д-р Моника Попова

върху

докторска тема

„Сценичното осветление и мултимедията като фактори за изграждане на пространства и обекти.

Изследване на художествената работа с гледната точка в театъра и киното.“

ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, професионално направление 8.2 Изобразително изкуство, научна специалност „Изкуствознание и изобразителни изкуства“

на Христина Пламенова Дякова

F 41444

Научен ръководител: доц. Елена Иванова

София, 2018 г.

В своя научен труд Христина Дякова обхваща 321 стандартни страници, като основният текст е с обем 190стр., 16 стр. библиография и 115стр. приложения. В библиографията са цитирани 151 източника и са приложени 229 илюстрации.

Дисертационният труд е с професионално структуриран план с ясна конструкция и логична взаимовръзка на свързващите звена в изграждането на теоретична концепция за смисъла и ролята на сценичното осветление и мултимедията, като основни фактори в създаването на пространства и обекти.

Същинската част на научния труд се побира в предговор, три глави и заключение.

Във въвеждащата част се утвърждава идея към провокация за радикална визуална промяна в света на съвременното изкуство в България с конкретизация в темата – сценично изкуство, чрез изразните средства на светлината и дигиталните технологии.

За света визуалната промяна е вече утвърдена като поведение от съвременните световни артисти, но недотам приета в българското театрално и кино изкуство.

Констатира се належащата нужда от методология за формиране на концепция при изграждане на среда предимно чрез мултимедия и осветление, както и подкрепа в реализиране на многопосочен творчески дискурс за смисъла в интегрирането на съвременните дигитални технологии.

Христина Дякова отправя апел за творческа провокация към изграждане на нов визуален мироглед, особено за сценографията в България и подсказва, че светът на изкуството се нуждае от ново визуално раждане, много повече от концептуално осмисляне.

Дякова говори за възможностите на изравняване нивото на осъвременяване между световното и българското поведение особено във визуалните изкуства, като във въвеждащата част се дават множество рецепти и съвети за създаване на нови и съществуващи пространства на база съвременни технологии.

В предговора, Дякова прави един прекрасен обзор на историята и състоянието на театъра. Разглежда ролята на сценичното осветление, мултимедията и новите технологии в България. Изследва генезиса в развитието на българския театър, който рефлектира и върху българското сценографско изкуство. Отбелязва обратът след I световна война в България, от посока светско демократично театрално изкуство към комунистическо тоталитарно поведение и изграждането на култ към социалистически реализъм.

Посочва емблематични автори на скритата критика, като: Леон Даниел, Методи Андонов, Крикор Азарян..., както и новото поколение на нео-авангарда в лицето на Върскресия Вихърлова, а на финала, въвеждащата част завършва с цитат на проф. Попилиев, който казва, че най-доброто в театъра тепърва предстои.

Христина Дякова заявява, че съвременност от визуална гледна точка може да бъде употребата за мултимедия и осветление при изграждане на сценография, но те трябва да бъдат заложили предварително в самата драматургия. Умело дава примери както на български автори, така и на световни лидери в изкуството.

В точка 2.3.2. коментира сценичното осветление и мултимедия в съвременното изкуство в България, както и зараждането въобще на дигиталното съвременно българско изкуство в средата на 90 години.

Цитирайки проф. Свилен Стефанов с книгата „Авангард и норма“, Дякова изброява автори, които стават пионери в дигиталните технологии и мултимедията в България, като: Венци Занков, Расим, Иван Мудов, Олег Мавромати и т.н. У нас в началото на XXI в. тази дигитална активност се засилва поради все по-лесния достъп до съвременните технологии, но въпреки това резултатът не е достатъчен.

След прекрасният и коректен анализ по отношение на българското мултимедийно изкуство, Дякова започва да изброява световни примери на светлинни спектакли, като:

- Московският светлинен спектакъл с два световни рекорда

- Група „Elektrik.me“ занимаващи се с 3D мапинг.
- Група „Ц.С.М“, които работят със синемапинг.

Дякова дава пример и за своя опит в две от темите към проекта на „Ц.С.М“ за Интерактивен и арт-дигитален атракцион в гр. Бургас, разположен в бомбоубежище.

По-нататък докторантката представя влиянието на сценичното осветление, мултимедията и въобще новите технологии в световните изложбени пространства и музеи, с цел привличане на младежката публика. Дава пример с „Музеят на морето“ в Амстердам; Музеят за дигитално изкуство „DIMODA“, който е и първият музей за представяне на изобразително изкуство, чрез виртуална реалност, който е пътуващ и не е материално ангажиран със сграда.

Част 2 е една от най-вълнуващите като съдържание от докторантурата. В тази част Христина Дякова, много селективно и ефектно /с всичките приложения/ представя емблематични примери в съвременните дигитални поведения, като: Тийм Лаб - интердисциплинарен арт колектив, който цели сливане на наука, технология, дизайн и природа;

Музеят за дигитално изкуство в Токио- „МОРИ“ с площ 10 000 кв. м. Дякова подробно описва пространствата в музея, технологията на създаване на визуалните ефекти, светлини, отражения и движения на цветовете. Показва теоретично , как съвременните технологии провокират публиката да стане част от световното творчество и дават силата на хората да се чувстват творци.

В своята научна разработка, докторантката дава прекрасни примери и анализи за чудото като резултат от взаимовръзката между човек, техника и наука, където човекът става автор в изграждането на едно ново изкуство, което всяка секунда може да бъде променяно.

Технологията на Тийм Лаб според Христина Дякова е пример за приложение не само в сценографията, но и въобще в съвременното изкуство, а като примери за автори използващи светлината като изразно средство за

визуално възприятие и като начин за възприемане на живота и духовността, докторантката отбелязва: Олафур Елиасон, Джим Кембъл, Джеймс Тюрел и много други.

По отношение на сценичното осветление и мултимедията в спектакъла, докторантката разглежда кинематографичния театър, като преход към дигитално изкуство в театъра. Дава безспорни примери с автори като: Джемсън и Робърт Уилсън.

По отношение на съвременните визуални технологии в рекламата, дава прекрасни примери с марките BMW и PORSCHE.

В модната индустрия- къща Бриони; италианският бранд- Ринашименто; Ралф Лорън и др.

В глава III тя разглежда типове мултимедия и осветление интегрирани в спектакъл, чрез проекция върху: плоскост; архитектурно пространство; реализиране на холограма в прозрачно пространство; 3D мапинг /прожекция върху неравна повърхност/; Трак мапинг /проекция, която следи и променя визуално движещи се обекти/. Тази глава е също много провокативна и с прекрасни примери, възбуждащи желание за промяна и творческо въображение.

Дякова разглежда ролята на дизайна на осветлението и представя светлинна концепция в приложението му в сценографията, като акцентира на определени фактори: осветеност, география, климат, архитектура, епоха, цветове, „Молиер“, материал, рамка и детайли.

Сценичните ефекти от Дякова са представени чрез: стробоскопът, ултравиолетовото осветление, дим, огън и вода.

В края на III глава, Христина подчертава, че употребата на мултимедията и въобще дигиталните технологии в театъра, обуславят съвременното поведение на младите, които от своя страна диктуват съвременните вкусове.

Едни от най-мечтаните техники в сценографията са 4D ефектите, които симулират: мирис, вкус и допир, което подсказва, че театъра става в момента все повече виртуално изкуство, повече от всякога да сега.

Приносът на дисертационния труд на докторантката Христина Дякова се състои в следното:

- Съдържанието на научния труд има образователен характер и може да бъде полезно за ученици, студенти и преподаватели в сферата на сценичните изкуства и извън тях.
- Научният труд е единствен по рода си в България, който изследва връзката между съвременното дигитално изкуство и сценографията.
- Той е първият научен материал, който провокира към творчески дискурс за ролята на съвременните дигитални поведения в сценографията и въобще в театъра и киното.
- Единственият научен труд в България, който доказва, че светлината и мултимедията, могат да бъдат самодостатъчни изразни средства в сценографията.
- За първи път в България се изследват подробно последни тенденции и начини на употреба на технологии и материали за дигитална проекция и визуализация в съвременното сценично изкуство.
- Доказва, че осветлението и мултимедията, могат да бъдат основен фактор при изграждането и възприемането на спектакъла, като емоционално преживяване.

И на финала, Уважаемо председателство, Уважаемо жури, на базата на всичко изказано до момента и в качеството си на рецензент на научния и образователен труд на тема „Сценичното осветление и мултимедията, като фактори за изграждане на пространства и обекти.“, с научен ръководител-доц. Елена Иванова, апелирам за отлична оценка за научната разработка на докторантката- Христина Пламенова Дякова и гласувам положително за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

Благодаря за вниманието!

19.01.2018г.

С уважение: доц. д-р Моника Попова